

[Yürüyerek Rotamız Kırklareli – Tarih ve Kültür Gezisi]

Kırklareli Gezisi Notları

Kırklareli'nin adı ile ilgili farklı rivayetler/söylentiler vardır. Bugünkü adını Cumhuriyet sonrası almıştır. Burası İstanbul'dan bu yana gelen kuzey yolu ile irtibatlıdır. Bu yol burada ikiye ayrılır. Kuzey yolu ile Romanya üzerinden Kırım'a, güney yolu ile Balkanların içlerine gider. Bugün bu iki hat üzerinden eski yolu hatırlatan bir güzergah çizilebilir. Burada yaşayan Müslümanlar, kendilerini hep İstanbul'a yakın görmek istemişler anlaşılır. Onun için şehrin mezarlığı kuzeyden gelen yol üzerinde ve İstanbul tarafında yer almıştır. Şimdilerde Kırklareli Üniversitesi Eski Rektörlük Binası yanında yer alan mezarlık, oldukça tarihidir ve alanı çok geniştir. Öyle ki, bugünkü Otogar, Eski Sanayi, Eski Rektörlük Binasının kurulu olduğu alan ve halen var olan mezarlık, tek bir mezarlık idi. Kala kala sadece burası kaldı. Şu anki eski mezarlığın kabir taşları ise oldukça bakımsız, sahipsiz bir vaziyette. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında da buraya vefat edenler konulmuş. Bu arada kırık mezar taşı kitabelerinden ve başlıklarından öyle anlaşılıyor ki, Kırklareli'nde Mevlevilik gibi tarikatlar da var idi.

Tanzimat ile birlikte yeni bir mimari üslup benimsendi. Artık şehrin merkezine bir büyük hükümet binası, onun önünün geniş ve açık bir alan/bahçe içermesi önemli idi. Nitekim eski hükümet binası bugünkü askeri garnizonun karşısında kurulmuştu. Yunanlılar tarafından

yakılan hükümet binasından kalan küçük bir kısım hâlen tarihi bir kalıntı olarak duruyor. Bu kalıntının kadınlar hapisanesi veya eski hükümet binasının arşivi olduğu da söylenir. Hükümet binasının sağ çaprazında bir adlî kurum olarak (bugün restore edilmiş) eski hapisane, hapisane çeşmesi; sağ çaprazında bugün müze olan eski belediye binası bulunuyordu. 1908’de açılışı yapılan, ortasından Bağlıca Deresi’nin geçtiği Hürriyet Bahçesi bu Tanzimat Meydanı peyzajını tamamlamış oluyordu. Bu yapılar topluluğunun ilerisinde tamamlayıcı unsur olarak Karaca İbrahim Camii yer alır. Kapan (Arapça kabbân kelimesinden) Camii de denen bu yapı, Kırklareli’nin mahsulleri veya gelen mallarının tartılıp ayrıldığı bir lojistik alanın yanında olduğu için böyle adlandırılmış olma ihtimali yüksektir. İşte bu alan İstanbul’dan gelen ve bugün Kurtuluş Caddesi ismini taşıyan şehre giren eski yol ile Kadı Emin Alaeddin Bey Camii yanından geçen ve Balkanlara giden yolun tam ortasında kurulu idi.

Kapan Camii’nin eskiden bir tekke olduğu da rivayetler arasındadır. Yapılış tarihi 1640 olan bu caminin bitişiğindeki taş mektebi andıran yapı eskiden müftülük binası olarak görev yapmıştır. Cami kapısının girişinde kayıtlı hat yazısında “Yâ Vâliyete Küllü Mazlûmin” (Ey bütün mazlumların sığınağı) manzarası ilginçtir. Gerçekte bu yazı, Topkapı Sarayı’nın girişinde yer alan bir tablonun buraya taşınmış hali gibi görünür. Bu hali ile, soldaki bu yazının esasında başında olması gereken “es-Sultanu zıllullahi fil-arz” ibaresinin silinerek yerine besmele yazılmış olduğu düşünülebilir.

Şehrin, İstanbul cihetinden giriş yolu Kayyumoglu çeşmesi ile başlar. Nitekim bu çeşmeden hareket edip şehre girerseniz sizi bugün en son kullanımı Olgunlaştırma Enstitüsü olan ve halen restorasyonu devam eden tarihi okul binası karşılar. Tarihi görünümlü bu bina, 1906 tarihinde yapılmış ve zaman içinde okul, hükümet binası gibi işlevler görmüş. Kırklareli’nin düşman işgalinden kurtuluşu törenleri 1970’lerin ortalarına kadar eskiden bu binanın önündeki geniş alanda yapılırdı. Yunan işgalindeki Kırklareli, 1922’de bu binadan teslim alınarak Türk Bayrağı yeniden dikilmiştir. Onun için anlamlı bir tarihi vardır. Binanın önündeki tarihi çeşme bugün restore edilmiş haldedir. Başındaki külâh da eski tarihten esinlenerek yenilendi. Buradaki çeşmeden yüzünüzü Paşa Camii’de dönerseniz her iki tarihi çeşmeyi görürsünüz. Ve oradan şehrin ortasına giden yol boyunca tarihi yapılar sizi karşılar.

Beyazıt (Paşa) Camii 16. yüzyılda yenilenerek yapılmıştır. Oldukça âsûde, maneviyatı hissedilen tarihi bir camiidir. Önündeki çeşme de oldukça eskidir. Bu caminin haziresi dikkat çekicidir. Menhir denilen ve eski Türk mimarisinde balbal taşlarını andıran mezar taşları önemlidir. Nitekim Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde bu taşlardan hayretle bahsetmektedir. Haziredeki mezar taşları korunmuş haldedir.

Kırklareli Şehitliği özellikle Balkan Savaşları neticesinde birçok şehidin defnedildiği önemli bir yerdir. Kırklareli Şehitlik Anıtı 1926 tarihinde yapılmıştır. Sözü edilen anıt, bugün milli günlerde kutlamaların yapıldığı yerdir. Bu muhitin hemen yukarısında koruma alanı olarak Kırk Şehitler Abidesi'nin olduğu Kırklar tepesidir. Zaten eskiden şehirler tepelik alanlara kurulurdu. Depremden korunmak, ışıktan en üst seviyede istifade etmek, temiz havayı teneffüs etmek gibi çeşitli sebeplerle böyle bir tercih yapılırdı. Bu tercih, düzlük alanlardaki tarım arazilerinin korunmasını da sağlardı. Bu açıdan Kırklareli, bu tepe ile Yayla Mahallesi'ndeki tepelik alanlara kurulmuştur.

Kırklareli'nin fethi, Edirne'nin 1361 olarak düşünölen fetih tarihinden yaklaşık bir yıl sonra gerçekleşmiştir. 1383 tarihli Hızır Bey Camisi, diğör yapıları ile birlikte günümüze ulaşmış Rumeli'deki en eski camidir.

Günümüzde Kadı Emin Ali Çelebi Camii, haziresi ile birlikte eski zamanlara götürür bizi. Hazirede Nakşi, Mevlevi gibi tarikatlara mahsus mezar taşları da yer alır. Bu cami, içindeki ilave ile birlikte manevi bir atmosfer sunar. Emin Ali Çelebi'nin mezar taşında ve karşısındaki çeşmenin kitabesinde yapı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Burada üç köşeli mahalle çeşmesi ortama ayrı bir revnak katar. Eskiden şehre gelen Balkan yolunun buradan geçtiğini biliyoruz. Bu çeşme nice insanın buluştuğı bir mekan idi. Az aşağısında ise Bağlıca Deresi vardı. Bugün bu derenin üzeri kapanmış haldedir ancak muhtemel bir sel riskini barındırıyor denilebilir. Çünkü dere için bırakılan menfezler, çeşitli çöplerle dolmuş haldedir. Nitekim 1950'li yıllarda büyük bir sel olmuş, buradaki dükkanları sel almıştır. Bu dere yeniden şehrin içinde bir silüet olarak günyüzüne çıkarılsa çok faydalı olur. Şehrin diğör iki yanındaki İncidere ve Haydar Dere de birer zenginlik unsurudur.

Hızır Bey Camii'nin kible istikametinde yer alan Alman Çeşmesi, gerçekte bugünkü kavşak dönüşünün bulunduğu merkezde idi. Bu çeşmenin tren yolu inşası sırasında Almanlar tarafından hediye getirildiğı düşünölmektedir. Bugünkü yerine taşınmış ve bir cephesi kullanılamaz haldedir. Ayrıca burada Serdar Ali Paşa Camii vardı. Fotoğrafı var elimizde. Şimdi onun yeri yol olmuş haldedir. Bu cami belki de bu bölgeye yapılan ilk cami olabilir.

Dingiloğlu Parkı'na gelince; bu parkın güney kısmında yer alan ve bugün Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan bina, yakın yıllara kadar özel günlerde kutlamaların yapıldığı bina idi. Nitekim mimarisi de bunu yansıtır. Şevket Dingiloğlu, Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kurucularındandır. Daha sonra bu cemiyet Anadolu ile birleşmiş ve düşmana karşı topluca mücadele vermişlerdir. Mezkür zat aynı zamanda Kırklareli'nde Belediye Başkanı olarak görev yapmıştır.

Kırlareli merkezi daha pek çok esere ve hikayeye sahiptir. Bu kısa yürüyüşün bile üç saatten fazla vakit aldığı düşünöldüğünde daha pek çok hususiyetin tanınması için geniş zamanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Şehrin güzelliğı ve eserleri, çeşitli vesileler ile yâd edilmelidir.